

Iszlám, liberalizmus, szocializmus

Tunézia szakszervezeti mozgalma a két világháború között címmel tartott előadást Mustapha Kraiem a JATE Tudományos Szocializmus Tanácsán. A viszonylag ismeretlen terület bejárásához maga az előadó nyújtott nagy segítséget nagyvonalú és gondolatgazdag témavezetésével. Bemutatta, hogyan jött létre Tunéziában az a gyarmati forma, amit protektorátusnak nevezünk. Ennek lényege az, hogy a kolonialista hatalom a meglévő állami kereteket sértetlenül meghagyja és az egész kizsákmányolására törekszik. 1881-től, a gyarmati uralom berendezkedésétől sajátos etnikai összetétel határozza meg a munkásosztály életét és a szakszervezeti mozgalmat. Mivel Európa Kínája akkor Itália volt, rengeteg olasz emigrált Észak-Afrikába, a segédmunkások európai tömegeit ők biztosították. A szakmunkások franciák voltak, a kiegészítő munkáerőt pedig a tunéziai öslakosok mellett a környező országok elszegényedett rétegei biztosították. A gyarmatosítással járó kapitalista technológia, ipar új munkásokat igényelt, ezért volt szükség a bevándorlóakra.

(Somogyi Levente felvétele)

Sajátos elemei a tunéziai gyarmatosításnak: a francia telepések a rendelkezésükre álló jó földeken olyan amerikai utas farmgazdaságokat hoznak létre, melyeken a gépesített szaktje elérte a Párizsi-medencéjé; a hatalom minden szintjére franciák kerülnek és a lakosság minden rétege elszegényedik; megjelennek a bádögvárosok, a harmadik világba való belépés szimbólumai; a harmincas évekre már nem érvényes a pauperizáció kifejezés sem, mert a folyamat neve: koldusodás.

A szakszervezetet egy 1884-es törvény alapján, francia mintára alakították ki. A más etnikumú dolgozóknak így az I. világháborúig terjedő időszak az asszimilálódás és a marxista eszmékkel való ismerkedés. A húszas években aztán — elsősorban a tunéziai munkáselit, a dokkmunkások sztrájkmozgalmának köszönhetően — megalakul a nemzeti szakszervezet. A kezdeti sikerek ellenére is nyilvánvalóvá válik a tény: a munkásmozgalom nem eléggé hatékony, erős ahhoz, hogy megoldhassa a függetlenség nagy programját, szövetkezni kellett a középosztállyal.

A tunizsi történész véleménye szerint a mai Tunézia a két világháború között született. Hármas olyan áramlat hatott, amely ma is befolyással van az életre: a tradicionáliszmustól viszonylag független iszlám, a francia és amerikai forradalom eszméje, a liberalizmus, valamint a sokszínű szocializmus. A szakszervezeti mozgalom erejét, jelentőségét bizonyítja, hogy a mai Tunéziában a 6,7 milliós lakosságból 750 000 dolgozó tagja a szakszervezetnek.

Amikor a két világháború között született. Hármas olyan áramlat hatott, amely ma is befolyással van az életre: a tradicionáliszmustól viszonylag független iszlám, a francia és amerikai forradalom eszméje, a liberalizmus, valamint a sokszínű szocializmus. A szakszervezeti mozgalom erejét, jelentőségét bizonyítja, hogy a mai Tunéziában a 6,7 milliós lakosságból 750 000 dolgozó tagja a szakszervezetnek.

„Kutatói elit született”

Az előadás után rövid interjút kértünk az arab vendégtől.

— Egyetemünk nagyon fiatal, gyakorlatilag a függetlenség óta működik — kezdte mondandóját a tunizsi történész. A függetlenség előtt még az arab tanári diploma megszerzéséhez is külföldre kellett tanulniuk a diákoknak. Kezdetben csak a fővárosban volt felsőoktatási intézmény, a decentralizációs folyamatnak köszönhetően ma már sokféle intézményben harmincöt ezer hallgató tanul országunkban. A tunéziai diplomásoknak jó a hírük az arab világban és számos afrikai országban is.

— Milyen a felsőoktatás, az egyetem szervezeti felépítése az önök országában?

— Az élen a felsőoktatási és kutatási miniszter áll, ám nincsen centralizált egyetemi struktúra, az intézmények autonóm egységek. Egy-egy

intézmény karokra, nagy fakultásokra osztozik és léteznek a mérnöki, tanári, technikai, mezőgazdasági főiskolák rendszere. Az önálló költségvetésű egységek élén a tudományos tanács által választott dékán áll. A tanácsok tizenkét tagból állnak, a hallgatókat negyven képviselik.

— Kérem, mutassa be azt az intézetet, amelyben dolgozik!

— Az arab világban egyedül a mi gazdasági és társadalomtudományi kutató intézetünk, amely az egyetem mellett működik. Ez a kutatóhely tizenöt éve létezik, folyóiratunk van, nemzetközi konferenciákat szervezünk. A magam területéről annyit, hogy valóságos kutatói elit született ezidő alatt Tunéziában.

— Az arab világ történetén kívül foglalkoznak-e más területek műltjával?

— Tudjuk azt, hogy

nem lehet bezárkózni, de előbb a legfontosabb feladatokat kellett eleget tenni. Így a nemzeti történet kutatásának volt prioritása, el kellett végezni egy fiatal állam politikai és kulturális legitimizálását. Ez persze nem jelenti azt, hogy ne oktánánk és kutánánk Európát vagy akár Kelet-Európa történetét.

— Ez azt jelenti, hogy például az Osztrák-Magyar Monarchia történetét is oktatják?

— Ezt a korszakot és területet nem kutatjuk ugyan, de oktatjuk.

— Van az ön Szegedre érkezésének egyetempolitikai tartalma is?

— Kapcsolataink csak néhány évre tekintenek vissza. A szegedi egyetem meghívására jöttem, és utamat intézetem is támogatta. Bizom abban, hogy az elkövetkező években hasznos és eredményes lesz a kapcsolatunk.

D. I.

Leindler és Zádor góljával:

JATE — TK 1-1 (0-1)

Felvirradt végre a nagy nap, a könyörtelen csata napja... Gondoltam, így kezdem majd az Egyetemi és Főiskolai Bajnokság négyes döntőjébe jutásért vívott mérkőzés tudósítását, ám akkor még nem tudhat-

fők emberpróbáló meccsein a főiskolások csapatában rúgja a bőrt.

Elfogultan

Ki hinné ezek után, hogy „véres” meccset láthatott a Textil-pályán a négyes fős szurkolóereg? Pedig túlon túl kemény, néha durva volt a találkozó, sajnos, a kezdeményező főiskolások révén. (A sajnos oka: e sorok róvójának játékostársi szíve odahúzó.)

No, nézzük a lényegét! A csapatok összeállítása: JATE: Horváth J. — Egyed, Leindler, Maródy Kamplér — Szemenyei, Tóth N., Kovács G., Cséffán — Horváth L., Csonka. Edző: Dienes Géza. Főiskola: Schachinger — Szathmáry (Rédli), Tóth I., Kiss L., Udvarhelyi —

Csonka, Maródy és Leindler — a figyelmes ászok

tam, hogy valóban igen kemény meccset vív majd a két csapat. No de volna még itt mondandó!

Összekeverednek a szálak

Azt hinné a külső — főleg egy nyugatról jött — szemlélő, hogy az ország harmadik-negyedik legnagyobb városának két leglátogatottabb, tekintélyes felsőoktatási intézménye labdarúgócsapatának annyi lehet csupán a gondja, hogy melyik intézmény mely pályái közül választódjon ki a leginkább megfelelő. Tudjuk, téved a külső szemlélő, hiszen a stabil megyei I. osztályú Tanárképző vezetése sem jutott odáig, hogy saját intézményén belül elintézzék a pályájának bővítését, és e fontos találkozó pályaválasztója sem gondolhatott teljes lelki nyugalommal arra, hogy Dél-Magyarország legnagyobb sportegyesületének barokkosan terjedős nevében egy betű még mindig az egyetemet jelenti.

Nem csoda hát, hogy a kültekei pályák hangulatát idéző göröngyös, elő nem készített pálya adott „otthon” e várva várt találkozóknak. A sodró kelet-európai szél-

Minden labdáért ilyen harc folyt

Németh (Kraščenics), Agócs, Tóth Gy., (Polényi), Bischof — Bárány, Zádor. Edző: Miskolczi József.

Balla sípjelét követően heves iramban és kissé kapkodón kezdtek a csapatok. Az első percekben előbb Zádor átadásából született helyzet — ezt Agócs hibázta el —, majd a csatár hagyott ki egy óriási ziccet. Válaszként Horváth L. fejelte mellé Csonka pontos beadását, majd ugyanó Cséffán beíveléséből bolyintotta a felső lécre a labdát. Az

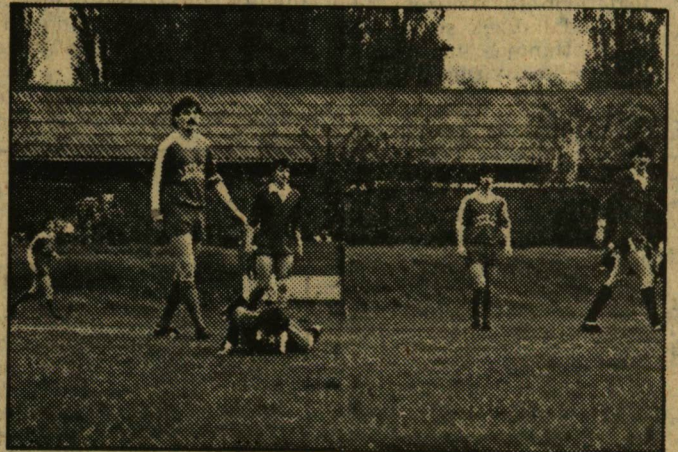
Eppen a fejetlenség nem volt jellemző Leindler játéka

ben megszületett a vendégek vezető gólya. Az ezen a napon szürkében játszó főiskolás játékmester, Bischof ívelt egy szabadrúgást a gyors megoldásra koncentrált Zádor elé, aki 10 méterről, a jobbösszekötő helyéről a hálóba emelt. Nem sok hiányzott a teljes értékű válaszhoz: Tóth N. szép beadását Csonka a védőket megelőzve, keresztbe mozogva centiméterekkel fejelte mellé. (Ekkor mondta valaki tökéletes jügoszláv kiejtéssel, hogy *veliki bórba, veliki sansza.*) A *bon chance* — hogy stílfordulattal éljünk — ezután a másik kapunál ütötte föl fejét, de nem elég pontosan: Bischof szögletét követően Bárány a felső lécre fejelte a labdát. Így egy gólos előnnyel és négy sárgalappal terhelten vonult pihenőre a főiskolások csapat. (Az egyetemisták alighanem elsősorban a sebeket nyaldosták.)

Bombagól

Szünet után harcosabb és eredményesebb lett az egyetemisták játéka. Nem sokkal a fordulat követően a kaputól 30 méterre szabadrúgáshoz jutottak a pályaválasztók. Leindler nemes egyszerűséggel a sorfal fölött bombázott a jobb vinklibe. Örömet nem csorbíthatja, hogy Schachinger kisé elaludt a lövésnél. A kevesebb helyzetet hozó második játékrész teremtett viszont néhány alkalmat a javításra a kapusnak. Előbb Csonka nagy helyzetből leadott lövését védte lábbal, majd Németh öngól-esélyes közbeszúrását követően mentett nagy bravúrral a léc alól. A mérkőzés végén beszorultak a főiskolások, ám némi szerencsével megszűntek újabb kapott gól nélkül. A döntetlen a vendég tanárképzősöknek kedvezett, ők jutottak a négyes döntőbe. A továbbjutók között Schachinger és Rédli játszott jól, az egyetemistáknál pedig a mezőny legjobbjának bizonyuló Leindler valamint Kamplér, Tóth N., Horváth L., és Csonka.

D. I.

Labdalenen: Cséffán, Kovács G., Kiss L. (a földön), Rédli, Csonka és Zádor

ben liffegő háló, a friss mezés és a sarokzászlók szemézt szűró hiánya sajátos „díszletet” kölcsönzött annak az előadásnak, melyben előkelőbb színpadokat is megjárt szereplők léptek a nagyérdemű elé. Mert a szálak a csapatokon belül is összekuszálódtak. Az egyetemista Leindler azzal a Bárányal viaskodott a mérkőzés nagy részében, kivel a vásárhelyi NB II-es csapatban együtt küzdenek a bajnoki pontokért. A Tanárképző igazolt játékosai, Maródy és Csonka, mint joghallgatók, kenyeres pajtásai életét keserítették. A főiskolásoknál játszott egy mezőhegyesi tanár — Rédli — és egy medikus — Tóth Gy. —, hogy ne legyen vegytiszta a képlet. Arról már csak alig-alig emlékeztem meg, hogy a joghallgató Horváth Laci a Radnóti hét-

A továbbjutók. Állnak: Schachinger, Szathmáry, Pál, Bischof, Kummer, Bárány, Borda, Tóth Gy., Polényi, Miskolczi József edző. Guggolnak: Kiss L., Rédli, Zádor, Tóth I., Németh, Udvarhelyi, Agócs, Kraščenics. (Székely Attila felvétele)

Testépítő bajnoksága

Szegeden a Zenés Színházban közel 100 kar-mester vezényletével kezdődött április 19-én az egy napig tartó body building előadás. A siker adott volt, hiszen nem mindennapi látványban részesült az, aki már jó előre megvette a nem éppen olcsó belépőjegyeket. Sőt, kuriózum is akadt bőven. Már mindjárt az elején szinte nekünk rontott az általában könnyűzenei koncertekre jellemző harminc perces kérés. No, de semmi baj! Így legalább azok is részei lehetnek az egyéni, kilencven másodperces kompozícióknak — melyek a XVII. országos testépítő bajnokság szabadon választott programját képezték —, akik a kijáraton érkeztek.

Egyébként a verseny tétjéről csak annyit, hogy a magyar bajnoki címet kategóriánként (három női és négy férfi) elnyerők indultak április 26-án a varsói EB-n. És itt milyen a magyar

„bodiesok” esélye, azt leghívebben Simon István fejezte ki: „Szeretném Varsóban bemutatni a szabadgyakorlatomat.” Tudni kell, a kötelezők után csak a legjobb tíz pózolhat zenére.) Ő egyébként hetven kilogrammban úgy nyert, hogy minden pontozótól maximumot kapott. Tehát ebben a sportágban (?) még igen nagy a lemaradásunk? De hisz, baj ez?

Egy hang a nézőtérrel: „Te, ha ezen a csajon nem lenne bikinifelső azt hinném, férfi!”, Egy másik érces hang: „De jó hapsi lennék, ha olyan izomzatom volna mint neki” — mutat az egyik +57 kg-os hölgyversenyzőre. Aki lelépve a pódiumról ennyit mond: „Soha nem fogom abbahagyni!”. Miért — vágom közbe. „Képzeld el, akkor hogy néznék ki!” megpróbálom, de abbahagyom, hiszen éjszaka én is szeretnék aludni.

Rövid álmódosásomból magamhoz térve nem hiszek a szememnek, egy négerbaránára olajozott hölgy szokken spárgába (nem tévedés) a dobogón. Mi az, szünet van? A dehogy, csak úgy látszik, az egy edzés alatt végrehajtott többzres, ferde padon való felülés, százötven kilogrammal elvégzett guggolás, harminc-harminc kilogrammos egykezes súlyozás ellenére is megőrizhető a lazaság, a hajlékonyság. Gratulálunk a férfiak nevében az NSZK-ban élő, három gyermekes Kovácsné Szabó Ibolyának, a +57 kg magyar bajnoknőjének, aki egyébként a világranglistán is jegyzett testépítő. „Remélem, hamarosan bevezetik a testépítő versenyeken is az anabolikák szedésének ellenőrzését”. — mondta, s ez ejtsen gondolkodóba mindenkit!

G. L.